

פרשת "ויקרא" כיבוד דוד

ע"ש דוד שלמה בן רינת ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

מס' 41

פרשת מצורע - עפ"י הפשט לקח טוב

שמירת הלשון- הצלת הנפש מצרות

"אבל חטא הלשון נורא מאוד!!!" שאג בהתרגשות מו"ר הגר"א לאפיאן זצ"ל, עד שנדמה היה שכותלי בית-המדרש נזדעזעו מעוצם הקריאה.

היה זה בעת אמירת תהלים בישיבת "כנסת חזקיהו" אחרי שיחה מוסרית, כמנהג התלמוד תורה בקלם. בהגיע הציבור לפסוק "הקשיבה אל רינתי כי דלותי מאוד, הצילני מרודפי כי אמצו ממני" (תהלים קמב), הפסיק מו"ר את אמירת התהלים והחל לבאר את דברי הפסוק. "המשנה באבות אומרת", כך אמר בקול מתנגן ונרגש, "כל העושה מצווה אחת- קונה לו פרקליט אחד, העובר עבירה אחת- קונה לו קטגור אחד". הפרקליט הנוצר מן העבירה עולה ומקטרג לפני כסא הכבוד, וכנגדו ביקש דוד המלך "הצילני מרודפי"- מהרודפים שלי, אשר אני בעצמי הגורם לבריאותם על ידי מעשי הרעים. "כי אמצו"- הם נעשו חזקים ואמיצים, "ממני"- כי אני הגורם.

כאן החל לספר את הסיפור הנודע על אודות הגר"י בלאזר זצ"ל שהתגלה בחלום הלילה אל ידידו הגר"ח ברלין זצ"ל, בליל קודש שבתוך ה"שבעה" לפטירתו. בתשובה לשאלת הגר"ח "מה נעשה בדינך?" ענה הגר"י ב: "דע לך שדין של מעלה חמור הוא מאוד, עד שאי אפשר לשום אדם בעולם לשערו כלל". בקטע זה של הסיפור גברה ההתרגשות של מו"ר מאוד, והמשיך לצטט את המשך דברי הגר"י ב בקול גדול: "אבל חטא הלשון נורא מאוד! חטא הלשון נורא מאוד! נורא מאוד חטא הלשון! על חטא זה מקפידים במיוחד!".

והיו הדברים מרטיטים את לב השומעים, והכל עמדו נפעמים לנוכח חרדת הדין ויראת החטא, אשר השתקפו בהזדעזותו הגדולה ובהתרגשותו הרבה של רבנו זצ"ל.

אכן, מה נורא הוא חטא הלשון. בתלמוד ירושלמי ריש מסכת פאה שנינו, שכשם ששכר תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות, כך עונשו של לשון הרע שקול כנגד כל העבירות. אולם בד בבד עם היות עבירה זו חמורה כל כך, לדאבון לב היא גם נפוצה ביותר. כל זה מחייב אותנו לבקש תדיר חיזוק רב בעניין זה, ולהתעורר ללמוד לשמור ולקיים את הלכות לשון הרע.

הגר"ר אלכסנדר משה לפידות זצ"ל כותר בספרו "דברי אמת": "נגע צרעת כי תהיה באדם"- אלו העבירות התלויות בפה ובלשון, אשר המה נגעי בני אדם, ורוב בני אדם נכשלים בהם. "והובא" איש כזה "אל הכהן" הגדול מאחיו, הוא הצדיק האמיתי בעל ה'חפץ חיים' שליט"א ללמוד בספריו היקרים, והמה יורו לו איך להתנהג בזה. ואשרי האדם שילמוד על מנת לקיים בספריו הקדושים, אשר המה מלאים דברים יקרים נבחרים. איש כזה את נפשו יציל משחת, ויזכה בה לרוב עונג ונחת.

מי ייתן ונדלה מעט דברי חיזוק מהבאר הגדולה שכרה לנו ה'חפץ חיים' בספרו "שמירת הלשון".

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

שיעורי תורה לגברים

יום ראשון 20:30
מבשרת ציון, ביהכ"נ עין חמד

יום שני 19:30
גבעת זאב,
ביהכ"נ רח' שבט בנימין

יום שלישי 21:00
הר חומה, רח' שמעון בן חמו 26

יום חמישי 21:00
בית וגן, משפחת ראובני
רח' אליעזרי 1,

יום שבת 15:00
גבעת זאב,
ביהכ"נ רח' שבט בנימין

מוצש"ק 22:00 גבעת זאב
רח' הכלנית 16/2
משפחת אסרף

הקדשת העלון

הרוצה להקדיש את העלון לעילוי נשמת, רפואה, זיווג הגון, לפרנסה וכיו"ב וכן הרוצה לתרום לפעילות הרב פולק שליט"א יש לפנות לטל' 050-2057937. אפשרות לעשות פדיון נפש לחולים ע"י הרב.

למני השבת:



רמז - בעל הטורים

- א. זאת תהיה תורת המצורע- שתי ציפורים ע"ש כציפור נודדת מקינה כן איש נודד ממקומו דכתיב ביה: "בדד יישב", לכך טהרתו בציפורים.
- ב. מצורע- רומז על חטאו, מוציא שם רע.
- ג. על מים חיים- כמו שמצינו בנעמן שנתרפא בצרעתו במים חיים ולכך זה צריך טבילה במים חיים. משא"כ בשאר טמאים שאינן צריכות להתרפאות ע"י מים חיים.
- ד. על מים חיים (258)- בגמ' לא במים מלוחים (עם הכולל 258).
- ה. והזה על המטהר ז' פעמים- כנגד ז' דברים שנגעים באם עליהם מזה עליו שבעה פעמים.
- ו. ושלח את הציפור- רמז שתפרח ממנו הצרעת. ציפור אחת שחווה לומר כן לא תבא עוד הצרעת. ואחת משולחת לו, שאם יוסיף להרע תחזור הצרעת כמו הציפור השלוחה.
- ז. נראה לי- ב' דין ואידך מרחוק ה'. נראה לי זהו שאחז"ל שאפילו ת"ח ובקי בנגעים לא יאמר נגע אלא כנגע, וזהו מרחוק נארה, שיקח הדבר מרחוק ולא יפסוק לומר נגע.
- ח. ואחר כן- ב' דין ואידך ואחר כן תבא אליה ובעלתה כמו הכא שמפנה כלים נאים שלא יטמאו אף התם נמי צריכה להסיר כלים הנאים מעליה כדי שתתגנה בעיניו ולא יטמא בה.
- ט. דברו אל בני ישראל- ובפ' נגעים לא אמר דברו, לפי שע"י העגל שעשה אהרון באו נגעים על ישראל. וסמך פרשת זב למצורע לפי שע"י הנחש נתקללה האשה בזיבה והנחש בצרעת.
- י. וכל כלי (122 עם הכולל)- בגמ' אבל לא האבן (122).
- יא. ובא לפני ה' אל פתח (725 עם הכולל)- בגמ' הנה מלמד שהזב הוא טובל מבעוד יום (725).
- יב. תצא ממנו (עם הכולל 628)- בגמ' זה זרע יורה כחץ (628).
- יג. כי תצא ממנו (עם הכולל 658)- בגמ' זרע לח לא יבש (658).
- יד. ורחץ במים את כל בשרו (עם הכולל 1356)- בגמ' ולא יהא בו חציצה בבשרו ושערו (1356).
- טו. דם יהיה זובה בבשרה (עם הכולל 604)- בגמ' הן דם נדה מטמא לח ויבש (604).
- טז. תהיה בנדתה (עם האותיות 889)- בגמ' עד שהיא תבא במים (עם התיבות 889).
- יז. כטומאת- ב'. כטומאת נדתה כטומאת הנדה היתה וגו' כדאיתא במדרש שמדמה אותם לטומאת נדה. מה נדה יש לה טהרה במים, אף ישראל יש להן טהרה, שנאמר: "וזרקתי עליכם מים וגו'". אי נמי מה נדה כהן נכנס עמה בבית, אף ישראל אע"פ שהן טמאים שכינה ביניהם, שנאמר: "השוכן אתם בכל טומאותם" ולא כמת שאין הכהן נכנס עמו בבית. י"א פעמים בפרשה זבה זובו זובה נגד י"א יום שבין נדה לנדה.
- יח. ולאיש- ג' דין. ואידך ולאיש שתיים מכסות להנה. ולאיש בושתי בן שאול. כי הם ב' תיבות ולאיש אשר ישכב יש לו להתבייש, כדכתיב: "ולאיש בושתי כיצד יעשה? כמו שמצינו בר"א שהיה מגלה טפח ומכסה טפח ודומה לו כמו שכפאו שד וזו ולאיש שתיים מכסות.

חטא לשון הרע פוגם בשמים ובארץ

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת" (ויקרא יג, ב)

"יש לך אדם שחוטא בארץ ואינו חוטא בשמים, בשמים ואינו חוטא בארץ, אבל מי שאומר לשון הרע חוטא בשמים ובארץ, שנאמר: "שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ" (תהלים עג). (מדרש רבה קוהלת ס', יב).

לאיסור לשון-הרע, שעונשו הוא נגע-צרעת, יש לדברי המדרש עוצמה יוצאת דופן, המתבטאת בכך שהעובר עליו חוטא בשמים ובארץ.

להבנת הדבר מקדים הגרי"פ גולדווסר שליט"א ספרו "יצפן לישרים תושיה" את דברי בעל "בית-הלוי" הידועים, לפיהם השחתת בני האדם בדור המבול, הגבירה את כח התאוה עד כדי כך שהמשיכו והשפיעו תאוות זנות גם על החיות והעופות ואפילו על האדמה. זאת משום ששורש כל ה"תחתונים" מן האדמה, ועל-כן יש להם שייכות והשפעה זה על זה.

דבריו נסבו אומנם על השחתה של גילוי עריות שיסודה מן הגוף שהוא מן התחתונים, ועל כן השפעתה על העולם הגשמי. אך נראה שגם חטא על ידי המחשבה ושורש הדעת הוא הנשמה שהיא מן העליונים, מחריב ומהרס בעולמות העליונים (עיין ב"נפש החיים" שער א' פ"ד- שנבוכדנצר וטיטוס אין להם חלק ושורש בעולמות העליונים, לא עשו במעשיהם שום פגם וקלקול למעלה. מה שאין כן בני עם הקודש, עיין שם).

ידוע שבכח הדיבור ניכר חיבור גוף ונשמה יותר מבשאר כוחות האדם, כיוון שהוא נובע מנקודת החיבור ממש. ומקרא מפורש הוא: "וייצר אלוקים את האדם עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה" (בראשית ב). ותרגם אונקלוס: "והות באדם לרוח ממללא".

גם אופן הדיבור מראה על מהותו. כי מהו דיבור? ביטוי של מחשבות הדעת, שהיא מן הנשמה, על ידי כלי הגוף. ומה נאים דברי הגאון הר"י הוטנר זצ"ל, שכח הדיבור נקראה "הפלאה" על כי הוא טומן בחובו את הפלא של חיבור גוף ונשמה. [זה לשון הרמ"א: "ועוד יש לפרש שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו וקושר דבר רוחני בדבר גשמי" (אורח-חיים סי' ו').

על פי האמור הוסיף הגר"י הוטנר וביאר מדוע דווקא ב"דיבור" ניסיון הבחירה ואפשרות הזכיה וההפסד הם עצומים: "החיים והמוות ביד הלשון". ועל כן נקרא האדם "מדבר", כי זוהי מהותו- מורכב, בוחר. ועיין עוד בזה ב"פחד יצחק" (פסח מאחר טו) בענין "הפלאה"- הפלא ופלא.

לפי זה נוכל לפרש את דברי מדרש קוהלת בפשטות: "יש לך אדם שחוטא בארץ ואינו חוטא בשמים"- היינו חטאים הנעשים מצד הגוף (תאוות וכדומה) שהם פוגמים ומחסירים בארץ, בעולמות התחתונים. ["חטא" פירושו חיסרון, כידוע].

"בשמים ואינו חוטא בארץ"- היינו חטאים שבמחשבה, שיסודה בדעת שהיא מן העליונים, שהם פוגמים ומחסירים בשמים, בעולמות העליונים.

"אבל מי שאומר לשון הרע חוטא בשמים ובארץ", כיוון שבדיבור ששורשו מן העליונים והתחתונים גם יחד בא לידי ביטוי חיבור גוף ונפש יותר מאשר במעשים (שעיקרם מן הגוף) ובמחשבות (שעיקרן מן הנפש).

כידוע, באם הנגעים על חטאי הדיבור. [במדרש רבה מנויים כמה מהם: פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים, מספרי לשון-הרע, חניפי תורה, נודרים ואינם מקיימים, דוברי שקרים, עדי שקר, משלחי מדנים בין אחים (רכילות), ליצינים].

מדוע דווקא חטאי הדיבור ראויים לעונש של נגעים? אומר הגרי"פ גולדווסר שליט"א בספרו "בארות יצחק": יחודיותו של האדם כ"מדבר" היא כה משמעותית, עד שבמסכת סנהדרין (דף צט:) מעלה הגמרא אפשרות שכל בריאתו של המין האנושי לא היתה אלא לעמל שיחה. כמו כן מוצאים אנו בספרים ש"מדבר" הוא שם נרדם לאדם, ומכאן שהדיבור הוא מעצת מהותו של האדם.



הצרעת בטבעה היא התייבשות המעטה העליון של עור ובשר הגוף, ומראה העור בצרעת הוא כמראה בשר המת. יבש ולבן, ויש כנגד מחלת הצרעת מחלה של עודף מים בגוף, במוח שבראש ובשדרה, היא מחלת הידרוקן, ושתי מחלות אלו באות מאי-איזון בין המים ודם שבגוף. דהיינו בעודף המים נגד דם, או בחוסר מים נגד דם ושתייהן באות על האדם בעוונותיו כמ"ש בגמרא (שבת ל"ג): "סימן לעבירה הידרוקן". ועל צרעת כתוב (ערכין טז): "על שבעה הדברים נגעים באים".

ועל זה כותב המדרש (ויק"ר ט"ו ב'): וזת"ד: "לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה" (איוב כ"ח כ"ה), "ומים תיכן במדה" כלומר אדם היה משוקל (מאוזן) חציו מים (המצננים את הגוף) וחציו דם (המחמם את הגוף) בשעה שהוא זוכה, לא המים רבין על הדם ולא הדם רבין על המים.

ובזמן שחוטא (האדם בגופו) פעמים שהמים רבין על הדם ונעשה אדריפקוס (חולה בחולי עודף מים, ונעשה גופו מצונן, ונחיריו נוזלים ופרקיו כואבים מהצטננות הליחות שבמיח העצמות) ופעמים שהדם רבין על המים, (כשחטא בחטאים שהן מיסוד האש שבנפש הבהמית כקנאה שנאה וכעס, הבעורים כאש בגוף, וחום גופו רבה ועורו מתייבש) ונעשה מצורע.

הצורע נחשב בעל נגע רק אחרי הראותו אל הכהן, כי כשמוכרז, נגע שוב אין לחיצונים יניקה ממנו, והוא בתהליך התרפאות אם יחזור בתשובה, אבל אם לא שב בתשובה אז נאחזים בו כל החיצוניים.

ומזה תראה כי כל תהליך טהרתו של מצורע מעורב מים ודם כדי להחזיר את איזון המים והדם בגופו, רמז לפתיחה של בחינת מים שנסתמה לו בעונו, וכמו שכותבת התורה"ק (ויקרא י"ד ג'): "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, וציווה הכהן ולקח למטהר שתי ציפורים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב.

וציווה הכהן ושחט את הציפור האחת אל כלי חרש על מים חיים" (דווקא מים חיים, שכן היה חסר מים במצורע שנבעה מהסתימה הרוחנית כפי שפירשנו, ואז מתערבב דם הציפור במים, כדפרש"י נותן אותם תחילה בכלי כדי שיהא דם הציפור ניכר מהם, וכמה הם? רביעית).

"את הציפור החיה יקח אותה ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב וטבל אותם ואת הציפור החיה בדם הציפור השחוטה על המים החיים. והזה על המטהר מן הצרעת שבע פעמים" (כנגד שבע דברים עליהם נגעים באים, וכנגד "שבע ביום הללתיך", שהם השמירה מן הנגעים בתפילין בראש וביד ארבע ציציות ומזזה כדפירשנו) "וטהרו ושלח את הציפור החיה על פני השדה. וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר" וגו'.

מכאן שהכל עפ"י הכהן, ואין שום עסק לרופאים בעניין רפואת הנגעים, כי אין כח אל הרפואות החומריות של בשר ודם להרחיק את כוחות הטומאה הרוחנית, אלא הכל עפ"י הכהן, שהם אומר: "טמא!!!" אותו כח הטומאה המלוכש מתיישב בו, והנגע מתקשה ומתפשט. ואם אומר: "טהור!!!" כח הטומאה מסתלק, והנגע מתרפא.

והנגע הוא סימן שמשגיחים עליו מלמעלה, ואינו בכלל הרשעים הגמורים שמניחים אותם בקלקולם כדי לאבדם מחיי העוה"ב ולהפך "את אשר יאהב ה' יוכיח, וכאב את בן ירצה" והדבר נרמז במש"כ: "וראה הכהן את הנגע בעור הבשר". **את הנגע בעור הבשר - ר"ת אהבה.**

את הנגע בעור הבשר ס"ת תערר. כלומר שאהבת ה' אליו היא תעורר אותו לבוא אל הכהן כדי שישגיח על תיקונו.

וכתב הרמ"ז בפירושו על הזוה"ק (ח"ג מט): "הבן עניין גדול שאין טומאת הצרעת ככל שאר טומאות, שזו אין טומאתה נודעת ולא מטמאה עד שיבוא הכהן כנודע, וא"כ אין כח לחיצונים לינק או להאחז שם עד שיבוא הכהן, ואז כבר יש כח לדחותם".

כמן שהצורע נטמא על ידי קלקול כח הדיבור, שטימא את דיבורו, כך טהרתו על ידי הדיבור של הכהן, ומכאן מוסר גדול לכח הדיבור של האיש הישראלי, שבכוחו לקבוע מציאות אפילו של טומאה וטהרה וכל שכן של דברים אחרים, כי הטבע מתכופף לדיבור של האיש הישראלי, שכח כוחו בפה, כמ"ש: "ויהי האדם לנפש חיה", ותרגם אונקלוס: "לרוח ממללא". לכן, צריך תמיד לדבר דברי תורה וקדושה, ולדבר רק טוב על ישראל, כמ"ש במרדכי היהודי: "דורש טוב לכל עמו".